

Tvistlösning avseende offentligt upphandlade kontrakt

Oktober 2024

Innehållsförteckning

- 4 Abstract
- 8 Inledning
- 10 Del I – Mål hos SCC
- 24 Del II – Mål i allmän domstol
- 28 Del III – Jämförelser mål hos SCC och allmän domstol
- 40 Del IV – Avslutning och framåtblick
- 44 Referenser

ABSTRACT

The public sector not only provides services and functions that are critical to society, it is also an important partner for the business community in Sweden. This is particularly true in certain sectors, such as construction, consultancy, health and social care, and pharmaceuticals,² as well as telecommunications and transport. Public procurement accounts for almost one third of Swedish public sector expenditure and contributes to about one sixth of Sweden's gross domestic product ('GDP'), which corresponds to the average among EU Member States. In Sweden, this amounts to almost SEK 900 billion.³

The European Parliament has stated that 'Public procurement contracts are crucial to Member States' economies, contributing over 16% of EU GDP. The construction sector is highlighted as particularly important. As a result, public procurement is a key driver of economic growth, employment, and innovation.⁴

Every year, more than 17 000 public procurement contracts are advertised in Sweden, with municipalities accounting for around seven out of ten contracts. Of all procurements in Sweden, more than four out of ten are for services and three out of ten for works.⁵

The activities covered by these contracts are thus of great importance to the functioning of Sweden for individual citizens and businesses. For the development of society, public procurement contracts create the conditions for contributing to sustainable development, market competition, and above all economic growth.⁶

In the ordinary course of business, disputes can of course arise. If the parties involved cannot resolve these disputes by themselves, the dispute resolution clause in the relevant contract becomes very important. The dispute resolution clause governs the procedure, including the applicable forum and rules for resolving the dispute.

In order to minimise the impact on day-to-day operations, an effective dispute resolution method is required. This is particularly true in cases where an actor is engaged in activities that are essential to society, where interruptions in work can have a serious impact on both individuals and businesses. With respect to the parties' chosen dispute resolution method, there are many aspects to consider, such as the choice of decision-maker, their competence or specialist expertise, the confidentiality, cost, and time to a decision, as well as the parties' influence over the shape of the proceeding.

This report analyses dispute resolution in publicly procured contracts at the SCC Arbitration Institute ('SCC') and in the general courts of Sweden. It compares data from cases decided between 2013 and 2023 that relate specifically to public procurement contracts. When comparing data, the average is used to the greatest extent, as the average of different samples provides a simple overview. However, for some comparisons, the median is also shown to provide a clearer picture where the data is more dispersed, and the values vary to a greater extent.

The first part of the report focuses on dispute resolution at the SCC, with a description of the different dispute resolution methods and statistics on cases at the SCC involving public contracts. The second part deals with cases in general courts. The third part of the report contains comparisons and conclusions that can be drawn from the previous two parts of the report. In the fourth and final part of the report, we summarise the conclusions, look ahead and share our thoughts on what dispute resolution in procured contracts might look like in the future.

Key findings of the report include:

- Public sector entities have chosen to use all dispute resolution methods offered by the SCC.
- The SCC has handled disputes of significantly higher value compared to the general courts of Sweden, and in less time.
- There is a strong interest on the part of the parties to public contracts to reach settlement agreements.

The report shows that public actors have chosen to use all dispute resolution methods offered by the SCC. They appear as parties in all types of SCC cases concerning public procurement contracts, arbitration, expedited arbitration, emergency arbitration, SCC Express and mediation.

The comparison with general court cases shows that the SCC has dealt with significantly higher value disputes compared to general courts, and in less time. In terms of cases handled under the SCC Rules for Expedited Arbitration, the processes take only about six months. Compared to cases concerning similar disputed values in general courts, the time can be shortened by about one year. From a socio-economic perspective and in order to ensure that the societal functions to which these disputes relate can continue, there is every reason for parties to carefully consider the most appropriate dispute resolution method for the individual contract.

We note that construction cases take significantly longer in the general courts compared to the SCC. The time taken can have serious consequences for both the parties and society at large, depending on the individual project. When comparing construction cases at the SCC and in the general courts, these are handled twice as fast at the SCC, compared to the average. We therefore see that dispute resolution in construction cases at the SCC can have a positive impact on the national economy, in that consequential costs and delays that can arise as a result of interruptions in projects due to protracted processes can be avoided.

Furthermore, we have observed that settlement agreements are frequently reached both at the SCC and in the general courts, and that there is therefore a great interest for the parties in public procurement contracts to reach mutual solutions. Here there is significant potential for parties to use the SCC's various tools to facilitate reaching a settlement at an earlier stage of the dispute. For example, mediation under the SCC Mediation Rules and expert dispute assessment service SCC Express have been successfully used for tendered contracts. SCC Express can be used to obtain an assessment of a particular legal issue, which in turn can facilitate subsequent settlement discussions. Both methods are time-efficient and both mediation and SCC Express have predictable costs.

Therefore, looking ahead to future dispute resolutions for public procurement contracts, the SCC's recommendation is to carefully consider which dispute resolution method is best suited to the contract to be procured and include it in the tender documents.

Inledning

Den offentliga sektorn tillhandahåller inte bara samhällskritiska tjänster och funktioner, den utgör också en betydelsefull partner till näringslivet i Sverige. Detta gäller särskilt inom vissa områden, såsom entreprenad, konsulttjänster, sjukvård och omsorg samt läkemedel.⁷ Telekomunikation och transport är också framträdande sektorer. Offentliga inköp utgör nästan en tredjedel av utgifterna inom offentlig sektor och bidrar till ungefär en sjätte-del av Sveriges BNP, vilket motsvarar genomsnittet bland medlemsstaterna inom EU. I Sverige handlar det om närmare 900 miljarder kronor.⁸

Europaparlamentet har förklarat att "Offentliga upphandlingsavtal är avgörande för medlemsstaternas ekonomier och bidrar med över 16 % av EU:s bruttonationalprodukt (BNP)". Entreprenadsektorn lyfts fram som särskilt betydelsefull. Detta ger att offentlig upphandling utgör en viktig driftkraft för ekonomisk tillväxt, sysselsättning och innovation.⁹

Varje år annonseras fler än 17 000 offentliga upphandlingar i Sverige, och kommunerna står för ungefär sju av tio upphandlingar. Av samtliga upphandlingar i Sverige avser fler än fyra av tio tjänster och tre av tio entreprenader.¹⁰

Verksamheterna som de här avtalen avser har alltså stor betydelse för att Sverige ska fungera för enskilda medborgare och företag. För samhällsutvecklingen skapar offentliga upphandlingskontrakt förutsättningar för att bidra till en hållbar utveckling, konkurrens på marknaden och tillväxt i stort.¹¹

Det är en naturlig del av allt samarbete att meningsskiljaktigheter kan uppstå. Om de inblandade aktörerna inte själva kan lösa sådana situationer får tvistlösningsklausulen i det aktuella avtalet stor betydelse. Tvistlösningsklausulen styr hur, enligt vilka regler och av vilken instans en tvist rörande avtalet ska lösas.

För minsta möjliga påverkan på den dagliga verksamheten krävs en effektiv tvistlösningsmetod. Detta gäller särskilt för det fall en aktör bedriver samhällsviktig verksamhet, där uppehåll i arbete kan få allvarlig påverkan på såväl enskilda individer som näringslivet. Vad gäller tvistlösningsmetod finns det många aspekter att beakta såsom beslutsfattarens kompetens/specialistkompetens, konfidentialitet, kostnad, tid, inflytande över processens utformning och val av beslutsfattare.

I den här rapporten kommer vi att titta närmare på tvistlösning i offentligt upphandlade kontrakt hos SCC Skiljedomsinstitut ("SCC") och i allmän domstol. Vi jämför data från mål avgjorda mellan 2013 och 2023 som avser just upphandlade kontrakt. Vid jämförelser av data används medelvärdet i störst omfattning eftersom genomsnittsvärdet av olika urval ger en enkel överblicksbild. För vissa jämförelser visas dock även medianen för att ge en tydligare bild där datan är mer spridd och värdena varierar i högre utsträckning.

Första delen av rapporten handlar om tvistlösning hos SCC, med beskrivning av de olika tvistlösningsmetoderna och statistik rörande de mål hos SCC som har avsett upphandlade kontrakt. Den andra delen handlar om mål i allmän domstol. Den tredje delen av rapporten innehåller jämförelser och slutsatser som kan dras utifrån de tidigare två delarna av rapporten. I den fjärde och sista delen av rapporten sammanfattar vi slutsatserna samt blickar framåt och delar med oss av tankar om hur tvistlösning i upphandlade kontrakt kan se ut i framtiden.

Introduktion

Vi har gått igenom mål med offentliga aktörer och sammanställt de mål som rör offentligt upphandlade kontrakt. Sammanlagt rör det sig om 31 mål som administrerats hos SCC och som avslutats under perioden 2013 till och med 2023. Av intresse för jämförelsen med mål i allmän domstol är målen som handlagts enligt SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande, vilket är 25 mål. Därtill har vi 6 mål som rör andra tjänster hos SCC.

Vi kan konstatera att målen avser många olika sektorer. I linje med de sektorer som nämnts ovan som särskilt betydelsefulla vad gäller upphandlade kontrakt, har SCC i huvudsak handlagt tvister från områdena transport, energi, fastighet och teknik.

Dessutom har samtliga SCC:s tvistlösningsmetoder använts i mål rörande upphandlade kontrakt. En översikt över SCC:s tvistlösningsmetoder och omfattningen av mål som involverar åtminstone en offentlig part ges i nästa avsnitt.

Offentliga aktörer har använt alla SCC:s tvistlösningsmetoder

Introduktion

SCC erbjuder fem tvistlösningsmetoder och därtill ytterligare några tjänster relaterade till tvistlösning.¹² De fem tjänsterna är skiljeförfarande, förenklat skiljeförfarande, interimistisk skiljedomare, SCC Express och medling. Offentliga aktörer har använt samtliga fem tvistlösningsmetoder.

SCC utser även oberoende och opartiska värderingspersoner, revisorer eller andra typer av specialister. I dessa mål tar SCC ut en fast avgift för utseendeförfarandet, och efter beslut om utseende avslutas handläggningen av ärendet hos SCC.¹³ I mål med offentliga aktörer har SCC flertalet gånger utsett personer i ärenden rörande besiktning i entreprenadmål.

I kommande avsnitt ges en översikt över de olika tvistlösningsmetoderna. Generell information om hur de olika reglerna fungerar kombineras med data sammanställd från SCC-målen rörande upphandlade kontrakt.

”

Det är positivt att se att det är så pass vanligt förekommande att offentliga aktörer väljer att lösa sina avtalstvister genom skiljeförfaranden och andra tvistlösningsmetoder hos SCC. En missuppfattning kan nämligen vara att de alternativen inte skulle stå till buds när det handlar om upphandlade kontrakt. Upphandlingsreglerna ställer dock inte upp några hinder vad gäller val av tvistlösningsform. Upphandlande myndigheter bör därför – på motsvarande sätt som andra kommersiella aktörer – inför den enskilda upphandlingen fundera över vilken tvistlösningsmetod som är bäst anpassad för det specifika kontraktet och överväga att utnyttja skiljeförfarandets fördelar i form av snabbhet, smidighet och ett inflytande över vem eller vilka som kommer att avgöra tvisten om en sådan uppstår.

Olof Larsberger, advokat och delägare på Kastell Advokatbyrå.

SCC Skiljedomsregler

Introduktion

Skiljeförfarande enligt SCC Skiljedomsregler är tvistlösningsmetoden som använts oftast i de upphandlade kontrakten.¹⁴ 22 av de 25 mål som inkluderats i jämförelsen i den här rapporten har handlagts enligt SCC Skiljedomsregler. Utmärkande för tvistlösning enligt de här reglerna är att de är anpassade för stora, komplexa tvister avseende höga värden samtidigt som det finns en inbyggd flexibilitet som passar även för medelstora tvister. Jämfört med målen i allmän domstol har tvisterna enligt SCC Skiljedomsregler ett betydligt högre omtvistat värde.¹⁵

Spetskompetens

En fördel med skiljeförfarande jämfört med allmän domstol är möjligheten att utse en skiljedomare med särskild erfarenhet av den bransch som tvisten avser. Även annan spetskompetens, till exempel teknisk expertis, kan ställas som krav för att få döma i tvist rörande ett visst avtal. Parterna kan utse de personer som de tycker är lämpliga och som har den kompetens som krävs för att förstå de frågor som parterna har olika uppfattning om. Parterna har möjlighet att utse de skiljedomare som ska avgöra tvisten. Ofta utser parterna varsin skiljedomare och SCC utser ordföranden. Det är ett av SCC:s kärnuppdrag att utse rätt skiljedomare till den specifika tvisten. SCC har god kännedom om lämpliga skiljedomare genom utbildningsinsatser,¹⁶ utvärdering av agerande i tidigare mål och gediget internationellt nätverk.¹⁷ Det finns därför flexibilitet i att själv kunna utse en lämplig skiljedomare och möjlighet till stöd från SCC i utseendeprocessen.

Sekretess

Om inte parterna har kommit överens om annat ska SCC och skiljedomarna säkerställa att sekretess gäller för skiljeförfarandet och skiljedomen.¹⁸ Det innebär att parterna själva styr över frågan om någon utomstående ska få ta del av information kring tvisten eller inte. De involverade aktörerna kan avtala om att sekretess ska gälla även för dem. Om parterna väljer att inte ingå ett sådant kompletterande sekretessavtal, står det parterna fritt att kommunicera om skiljeförfarandet och dela med sig av skiljedomen till andra. Det finns alltså inga hinder från SCC:s sida att offentliga aktörer kommunicerar med allmänheten om tvisten hos SCC. På så sätt kan den offentliga aktören även garantera efterlevnad av regler kring hantering av allmänna handlingar, som tex. OSL¹⁹. Till skillnad från allmän domstol kommer SCC inte att dela med sig av information till allmänheten. Information som den offentliga aktören på grund av lagkrav har en skyldighet att lämna ut eller vill lämna ut mot bakgrund av t.ex. intern policy kommunicerar den offentliga aktören direkt till allmänheten utan inblandning av SCC. Den offentliga aktören (och motparten beroende på avtalsrelationen ser ut) har därmed full kontroll över hanteringen av handlingarna.

Om förfarandet

Ett mål hos SCC inleds med en påkallelsekraft (motsvarande stämningssökan i allmän domstol). Motparten, s.k. svaranden, ges möjlighet att svara på påkallelsekraften. Därefter inhämtar SCC ett förskott av kostnader som ska täcka ersättningen till skiljedomarna och den administrativa avgiften till SCC. Parterna och/eller SCC utser skiljedomarna som ska döma i tvisten. När detta och andra inledande frågor har avklarats överlämnar SCC målet till skiljedomarna, s.k. hänskjutande. Det tar i genomsnitt två månader från påkallelse till hänskjutande i målen som vi har utgått ifrån i den här rapporten. Det motsvarar vad som gäller hos SCC generellt.

En slutlig skiljedom ska meddelas senast sex månader från hänskjutandet till skiljenämnden enligt SCC Skiljedomsregler.²⁰ Tidsfristen kan förlängas om skiljenämnden så begär och motiverar varför ytterligare tid behövs för att avgöra tvisten. Eftersom mycket komplexa tvister avseende höga belopp avgörs enligt SCC Skiljedomsregler är det vanligt med viss förlängning av tiden för meddelande av skiljedomen. I genomsnitt tar det drygt ett år från det att skiljenämnden börjar arbeta med målet till dess att den slutliga skiljedomen meddelas.²¹

När skiljedomen har meddelats är tvisten avslutad hos SCC. Till skillnad från allmän domstol kan en skiljedom inte överklagas. För att säkerställa att skiljedomar och skiljeförfarandet uppfyller kraven gällande rättssäkerhet finns det möjlighet att klandra skiljedomar på formella grunder, t.ex. om det inte har funnits ett giltigt avtal om att avgöra tvisten i skiljeförfarande eller om skiljenämnden har överskridit sitt uppdrag.²² En sådan s.k. klandertalan väcks och avgörs vid allmän domstol, närmare bestämt vid den hovrätt inom vars domkrets skiljeförfarandet haft sitt säte.

Verkställighet

New York-konventionen²³, som Sverige och över 160 andra länder har anslutit sig till, innebär att skiljedomar ska erkännas och verkställas även utomlands. Det gör att den part som varit framgångsrik i ett skiljeförfarande har betydligt bättre möjligheter att säkerställa att skiljedomen följs i praktiken i en internationell kontext, jämfört med en dom från allmän domstol.

SCC Regler för förenklat skiljeförfarande

Twister rörande offentligt upphandlade kontrakt har även avgjorts enligt SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.²⁴ Utmärkande för tvistlösning enligt det regelverket är att det är anpassat för tvister avseende lägre värden, mindre komplexa tvister och tvister där det är viktigt med ett snabbt avgörande.

Till skillnad från andra skiljedomsinstitut är det inte obligatoriskt att använda SCC Regler för förenklat skiljeförfarande för tvister som rör ett visst, mindre värde. Hos SCC är det alltid upp till parterna att välja vilka regler som ska användas i förhållande till ett visst avtal. Det kan finnas anledning att använda SCC Regler för förenklat skiljeförfarande även för tvister rörande ett högre värde om tvisten är mindre komplex.

För att möjliggöra ett snabbt avgörande av de här tvisterna är processen ”framtung”. Det innebär att parterna redan i sin respektive inledande skrift ska klargöra sin position och ange det som är relevant för tvisten. SCC ger därför svaranden något längre tid för att inkomma med svar på påkallelse-skriften i de här målen jämfört med mål enligt SCC Skiljedomsregler. Det gör att det i genomsnitt tar två och en halv månad för SCC att överlämna (s.k. hänskjuta) målet till skiljenämnden i ett förenklat skiljeförfarande. Detta kan jämföras med i genomsnitt två månader för målen enligt SCC Skiljedomsregler.

Därefter ska skiljenämnden inom sju dagar fastställa en tidsplan för förfarandet innefattande datum för meddelande av skiljedom.²⁵ Utöver påkallelse-skriften och svaret får parterna ge in en ytterligare skriftlig inlägga.²⁶ Endast om det föreligger särskilda skäl får ytterligare inlagor förekomma.²⁷ Det gör att processen hålls fokuserad och möjliggör ett snabbt avgörande av tvisten.

I förenklade mål hos SCC dömer en skiljedomare och den slutliga skiljedomens ska meddelas inom tre månader från hänskjutandet.²⁸ På motiverad begäran från skiljedomaren kan tidsfristen förlängas. I genomsnitt tar det fyra månader från hänskjutande till dom i mål rörande offentligt upphandlade kontrakt. Det är alltså fråga om ett mycket snabbt förfarande som resulterar i en verkställbar dom. Jämfört med målen enligt SCC Skiljedomsregler som tar drygt ett år från hänskjutande till dom möjliggör de förenklade reglerna en betydligt snabbare process.

Interimistisk skiljedomare

SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande inkluderar tillgång till en interimistisk skiljedomare.²⁹ En sådan skiljedomare fattar beslut i brådska ärenden fram till dess att ett skiljeförfarande inletts och tvisten överlämnats till en skiljenämnd enligt respektive regelverk.³⁰

SCC utser en interimistisk skiljedomare inom 24 timmar.³¹ Efter utseendet överlämnar SCC omedelbart ansökan till den interimistiska skiljedomaren.³² Den interimistiska skiljedomaren meddelar sitt beslut inom fem kalenderdagar från det att SCC har överlämnat ansökan.³³

Även denna tjänst förekommer i underlaget till den här rapporten.

”

”Jag är mycket nöjd med SCC:s process för beslut av interimistisk skiljedomare. Det är en gedigen process där båda sidor blir hörda och saken väl genomlyst. Det är imponerande att hela processen inklusive beslut bara tar fem dagar.”

Sara Catoni, chefsjurist SKR

SCC Express

Som första skiljedomsinstitut i världen införde SCC år 2021 tjänsten SCC Express.³⁴ Den nya tvistlösningsmetoden innebär att parterna får ett juridiskt avgörande inom tre veckor mot en fast avgift. Införandet är ett svar på ett tydligt behov på marknaden av att snabbt komma vidare i pågående projekt samtidigt som förutsebarhet vad gäller såväl tid som kostnad garanteras.

SCC Express Reglerna bygger på samtycke mellan parterna. Den juridiska bedömningen görs av en juridisk expert ("Neutralen") och är som utgångspunkt inte bindande. Parterna kan dock komma överens om att den ska vara kontraktsrättsligt bindande, dvs. gällande mellan parterna. Om parterna vill att bedömningen ska kunna verkställas av myndighet, i Sverige eller utomlands, är det möjligt att utse Neutralen till skiljedomare och för denne att överföra sin bedömning till en skiljedom.³⁵

Redan 2023, alltså endast två år efter införandet av den nya tvistlösningsmetoden, valde parterna till ett offentligt upphandlat kontakt att lösa sin tvist genom SCC Express. Det målet var ett praktiskt exempel på att SCC Express Reglerna tillämpades på det sätt som var avsett, inom den angivna tids- och kostnadsramen.³⁶

Medling

SCC tillhandahåller medlingsregler.³⁷ Medling bygger på samtycke och att parterna medverkar för att nå en samförståndslösning av sin tvist. Parterna behåller kontrollen över utgången samtidigt som tid och kostnader för förfarandet hålls nere. Medling är särskilt passande för parter som önskar bibehålla och fortsätta en affärsrelation, eftersom fokus ligger på att nå en överenskommelse som båda parter är nöjda med. Ofta kan medling slutföras efter endast en till två medlingsdagar.³⁸ Medling har framgångsrikt använts för tvistlösning som involverar offentligt upphandlat avtal.

Enligt SCC Medlingsregler initieras medling genom att en av parterna i tvisten begär medling, varpå denna begäran sedan vidarebefordras av SCC:s sekretariat till motparten. För att medlingsförfarandet ska kunna fortsätta måste motparten samtycka till det. Om parterna är överens om medling som tvistlösningsmetod kan en medlare utses gemensamt av dem. SCC kan även bistå med att utse medlaren. Likt skiljedomare måste medlaren vara opartisk och oberoende. Om inte annat avtalas delas kostnaden för medlingen lika mellan parterna. Här kan det noteras att medling bekostas av parterna även i allmän domstol.³⁹

Efter att medlaren blivit utsedd och ersättningen betalats in, hänskjuter SCC:s sekretariat tvisten till medlaren. Om medlingen resulterar i en förlikning kan parterna göra överenskommelsen kontraktuellt bindande. Det går även att utse medlaren till skiljedomare, och på så sätt fastställa förlikningen i en skiljedom, vilket gör den verkställbar. Möjligheterna att göra överenskommelsen mellan parterna kontraktuellt bindande respektive verkställbar genom skiljedom motsvarar alternativen som är tillgängliga rörande den rättsliga bedömningen i SCC Express.

Analys av SCC-målen

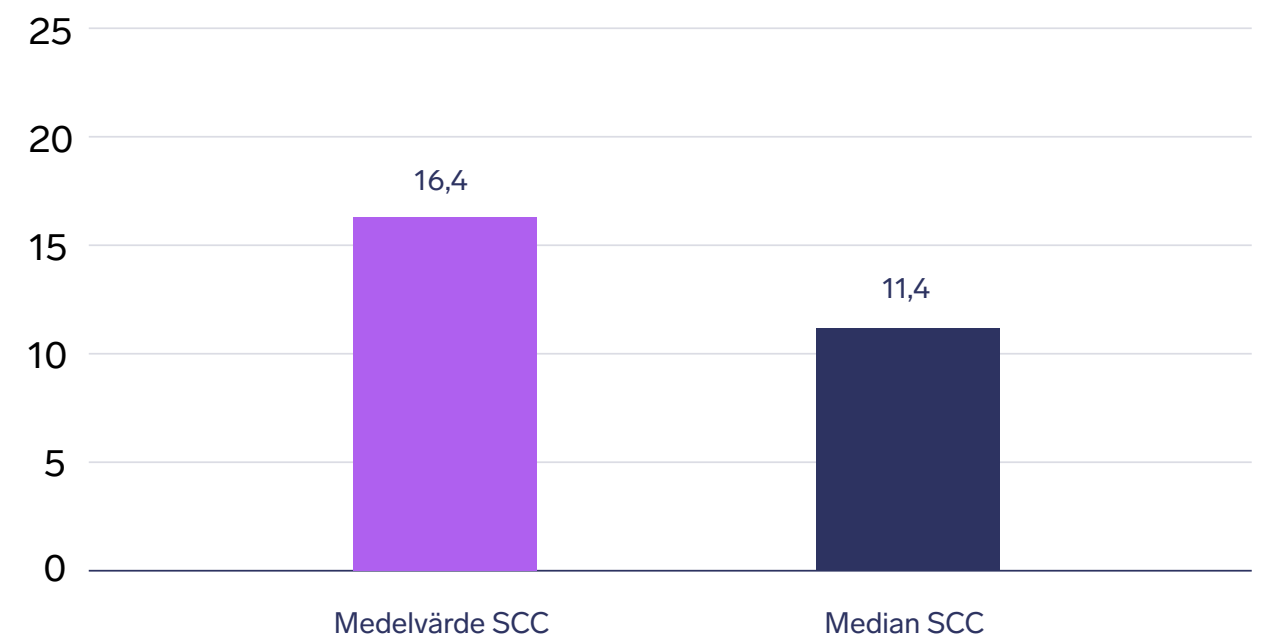
Genomgången av SCC-målen har resulterat i 25 mål av intresse för jämförelsen med allmän domstol. Vi har valt att titta närmare på omtvistat värde i målen, tidsåtgången för processerna, samt vilka avtalstyper och sektorer som målen rör.

Tid

Mot bakgrund av att skiljeförfarande utgör ett eninstansförfarande, med förbehåll för klander, kan parterna vara trygga i att processen är över efter meddelad skiljedom. Hos SCC pågår en genomsnittlig process rörande upphandlade kontrakt drygt 16 månader, och knappt ett år sett till medianen.⁴⁰ Dessa mål har ett genomsnittligt omtvistat värde om ca 280 miljoner kronor vilket är betydligt högre än det omtvistade värdet i allmän domstol.⁴¹

Inräknat klanderprocess tar målen genomsnittligt 17,6 månader, och 11,4 månader sett till medianen.⁴²

Figur 1: Antal månader mellan påkallelse och avslutad process SCC

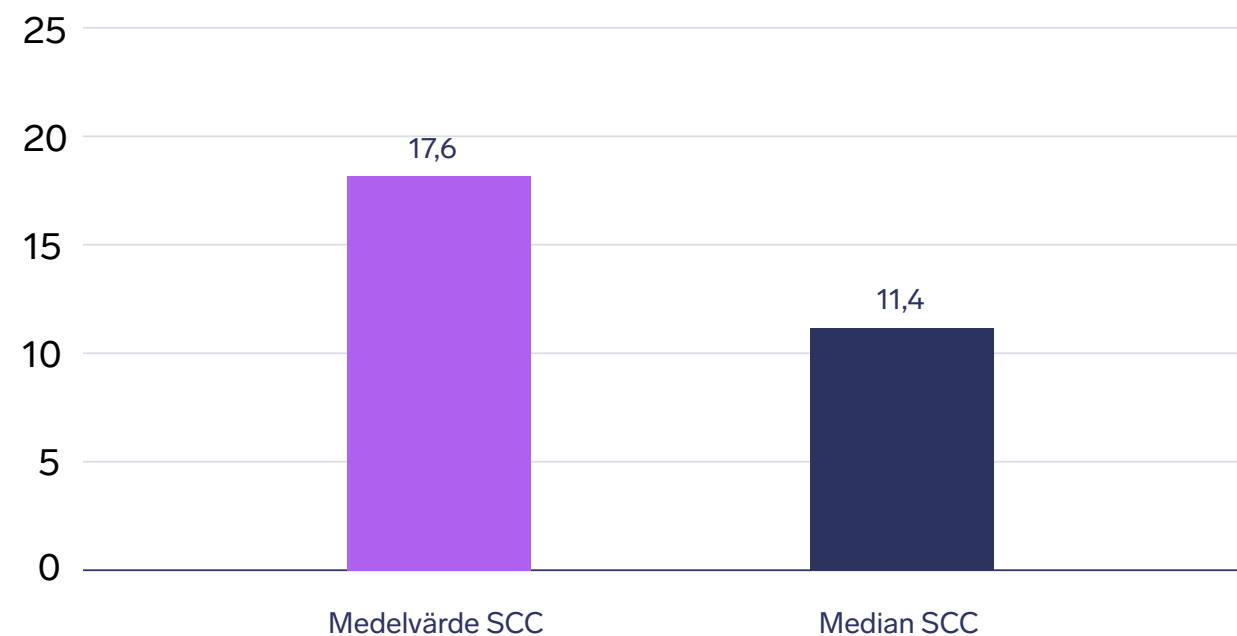

”

Jag har mycket goda erfarenheter av medling. Det kan ofta vara bättre att båda parter är lite missnöjda och att man kommer fram till en snabb lösning på tvisten, i stället för att processen blir utdragen och den ena parten vinner medan den andra förlorar. Jag har särskilt uppskattat att det har varit så smidigt med medling och att vi snabbt har kunnat komma vidare med vår verksamhet.

Fia Hendar, biträdande chefsjurist Adda ett företag inom SKR

Figur 2: Antal månader mellan påkallelse och avslutad process inkl. klanderprocess

Avtalstyp

Majoriteten av målen som handläggs hos SCC rörande upphandlade kontrakt rör leveransavtal av olika slag. Därefter följer entreprenadavtal och tvister om köpavtal. Även nyttjanderättsavtal och serviceavtal förekommer hos SCC.

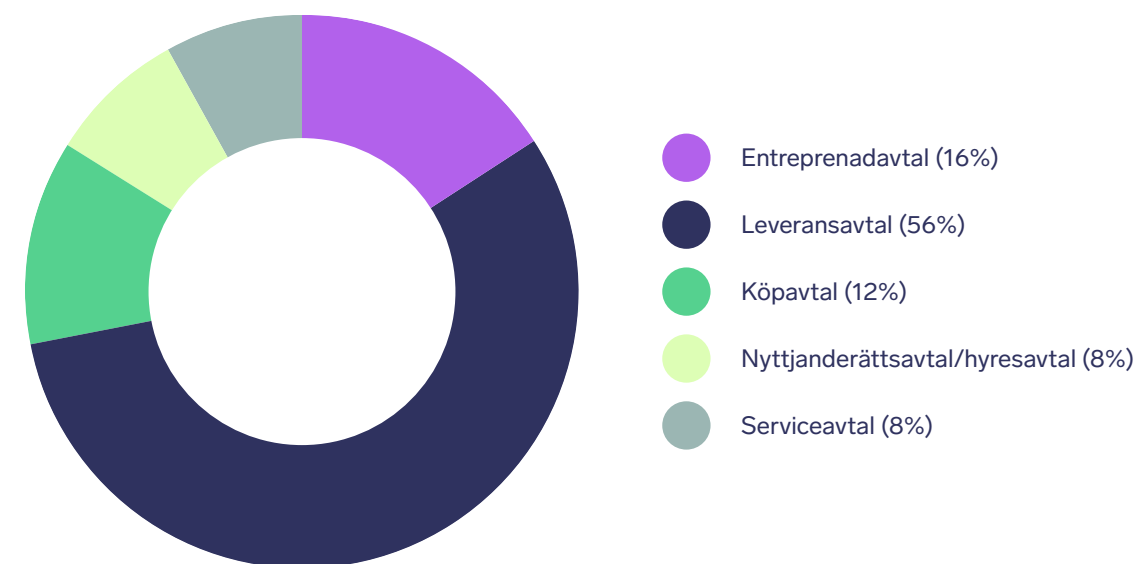
Sektorer

De mest framträdande sektorerna i målen hos SCC är energi och transport. Även fastighet och teknik är vanliga sektorer vad gäller upphandlade avtal.

”

”Målen hos SCC har ett genomsnittligt omtvistat värde om ca 280 miljoner kronor vilket är betydligt högre än det omtvistade värdet i allmän domstol.”

Figur 3: Avtalstyper hos SCC

Figur 4: Sektorer hos SCC

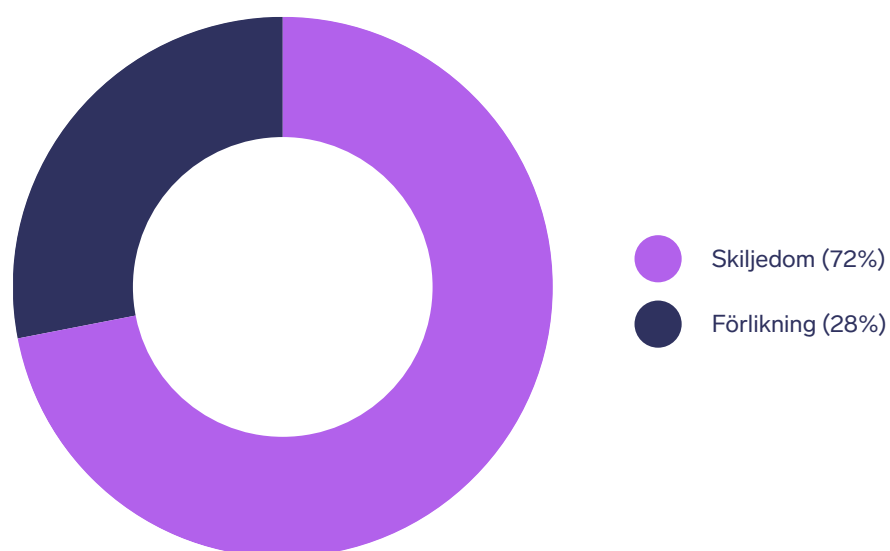

Förlikning

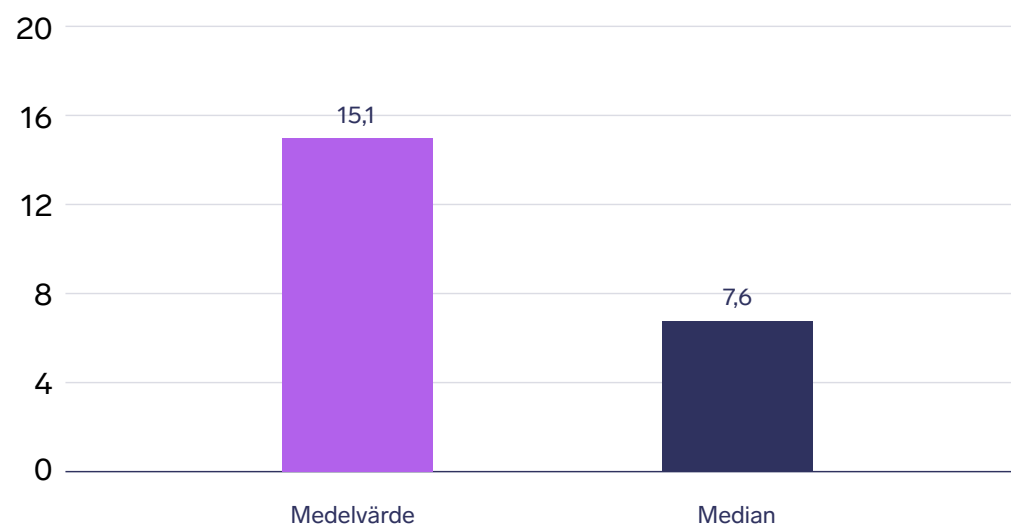
Av de 25 målen hos SCC enligt SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande har omkring en tredjedel avslutats genom förlikning.⁴³

Förlikningar förekommer enbart i mål enligt SCC Skiljedomsregler. Tidsåtgången visar att förlikningar i tvister avseende offentligt upphandlade kontrakt träffas på ett sent stadium. Möjliga förklaringar till detta kan vara att det tar ett tag för parterna att få klarhet i vad tvisten avser, var skiljelinjerna går, hur bevisläget ser ut och hur processrisken ska bedömas. För att förkorta den här tiden finns anledning att se över möjligheterna att träffa en överenskommelse redan på ett tidigare stadium, t.ex. med hjälp av medling eller SCC Express. Det kan också noteras att mål som administrerats enligt SCC Regler för förenklat skiljeförfarande tar ungefär ett halvår.⁴⁴

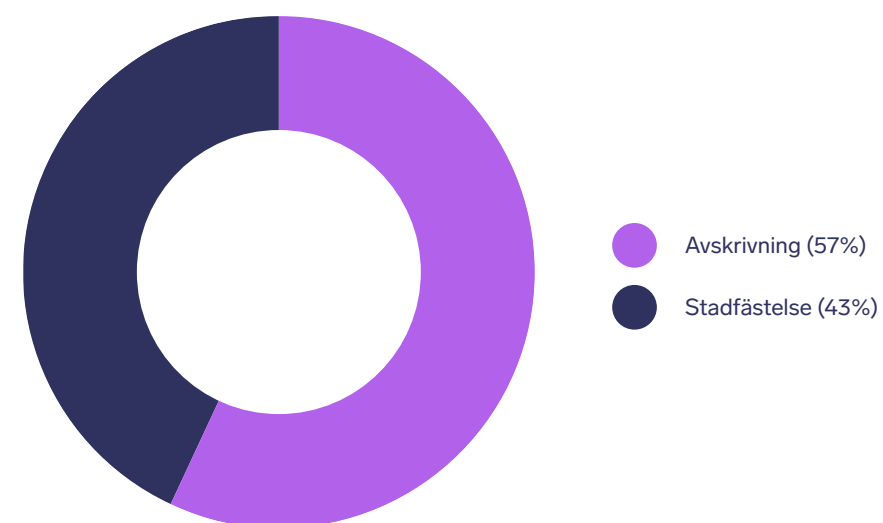
Figur 5: Fördelning skiljedom respektive förlikning hos SCC

Figur 6: Antal månader till avgörande vid förlikning hos SCC

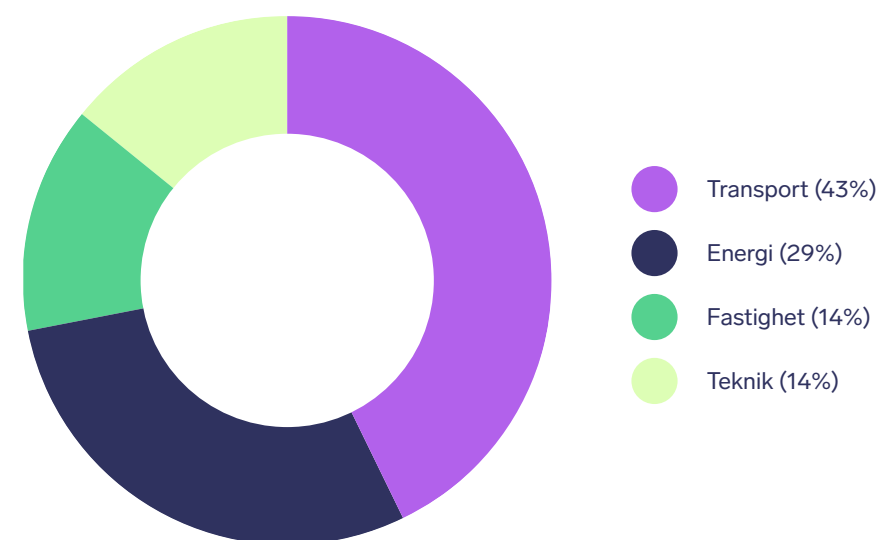
Figur 7: Fördelning avskrivning respektive stadfästelse hos SCC

Av de förlikningar som träffades i SCC:s skiljeförfaranden avseende upphandlade kontrakt avslutades nästan lika många mål med att förlikningen stadfästes som med att målet avskrevs med anledning av förlikning. En stadfäst förlikning blir verkställbar.

Följande fördelning uppdelat på sektor gällde för förlikningarna i målen hos SCC.

Figur 8: Fördelning per sektor hos SCC

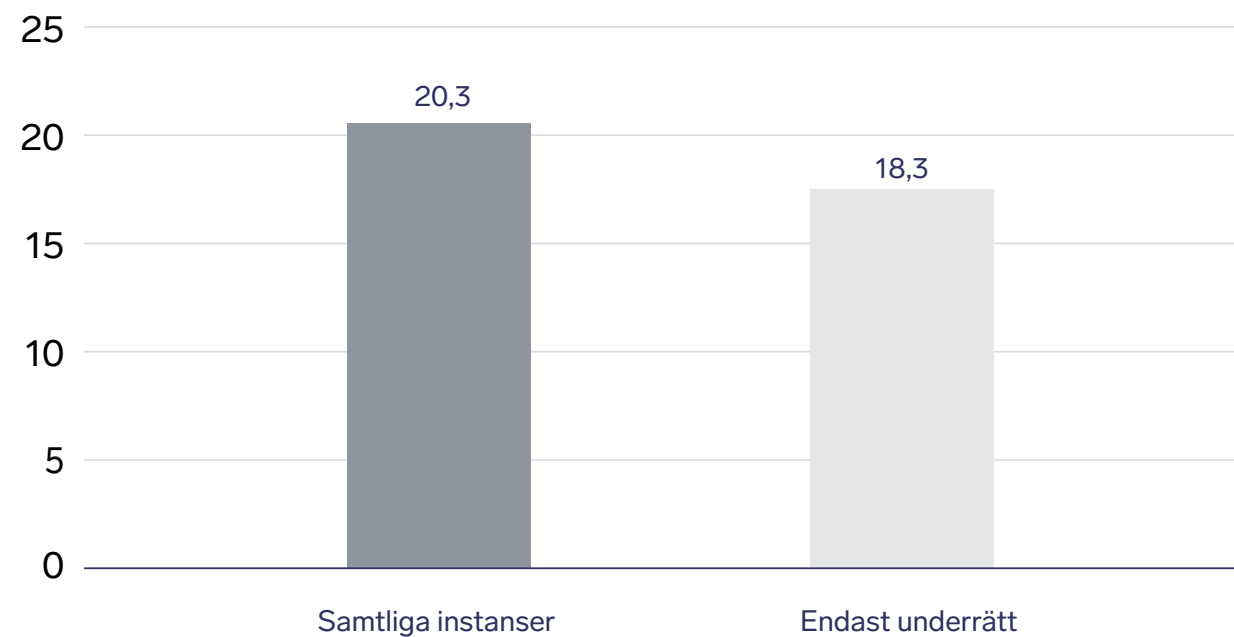
Introduktion

Underlaget från allmän domstol har inhämtats i enlighet med den urvals- metod som presenteras under avsnitt "Metod" i den fjärde delen. Efter säkerställande att målen avser tvist om upphandlat kontrakt har vi funnit 39 mål som faller inom definitionen för jämförelsen. Vi har valt att titta närmare på tid mellan stämning och avslutad process, vissa särskilt fram- trädande avtalstyper i allmän domstol, vilka sektorer som förekommer i målen samt fördelningen mellan mål som avslutats med förlikning respek- tive dom.

Tid

I genomsnitt tar ett mål i allmän domstol, från det att stämningsansökan ges in till det att målet avslutas (genom förlikning eller dom) ca 20 månader. Sett till enbart underrätt tar processen i genomsnitt drygt 18 månader.

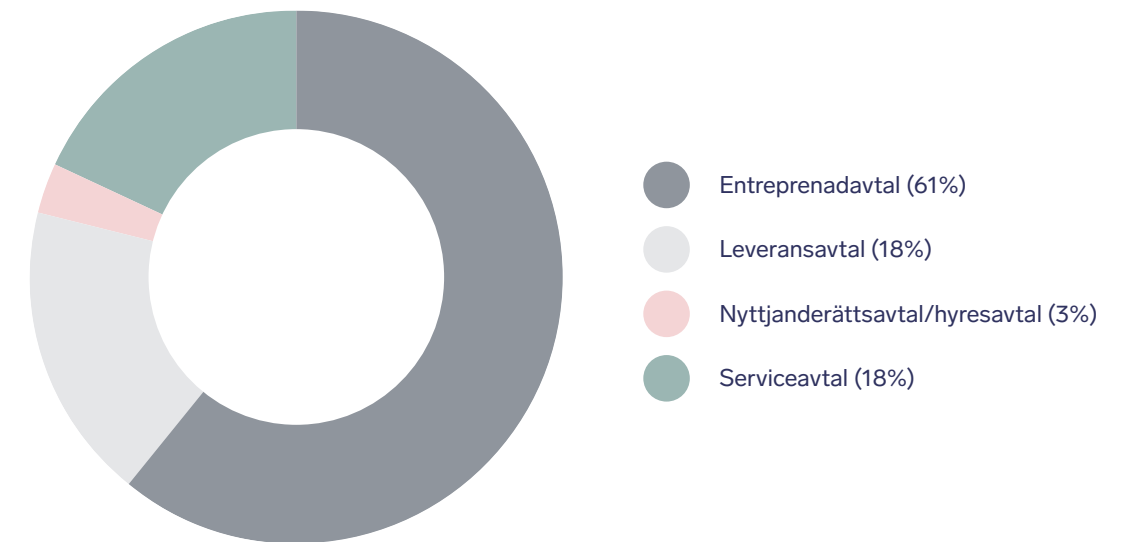
Figur 9: Antal månader mellan stämning och avslutat mål, allmän domstol

Avtalstyp

Entreprenadmålen utgör en övervägande majoritet av de omtvistade avtalen inom rapportens definition i allmän domstol.⁴⁵ I allmän domstol förekommer även en del mål rörande leveransavtal och serviceavtal, samt ett litet antal mål om nyttjanderätt/hyra.

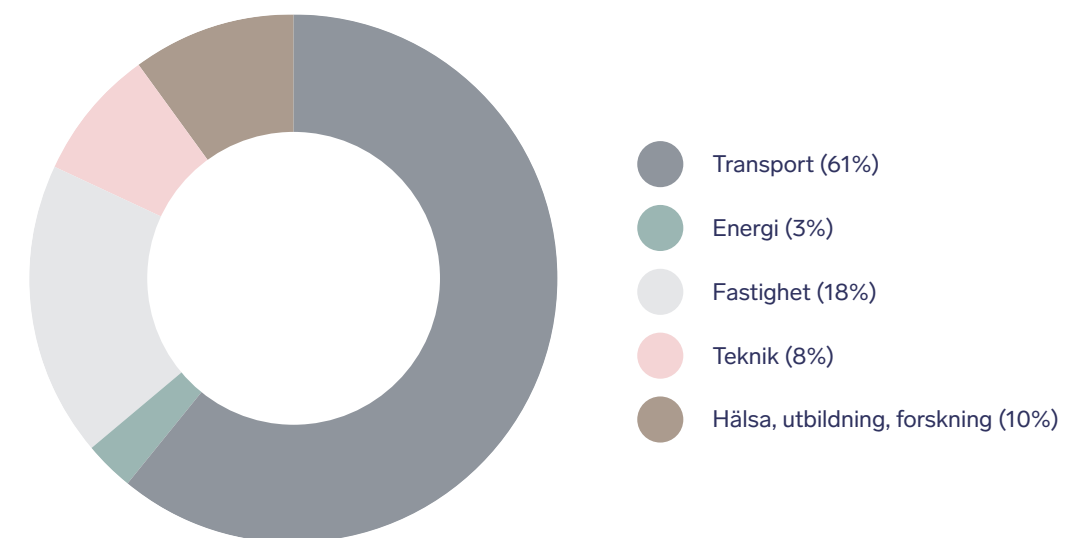
Figur 10: Avtalstyper, allmän domstol

Sektorer

Den vanligaste sektorn bland målen i allmän domstol är transportsektorn. Fastighetsbranschen står också för en förhållandevis stor andel av dessa mål. Även mål rörande teknikbranschen, energi samt hälsa, utbildning och forskning förekommer.

Figur 11: Sektorer, allmän domstol

Förlikning

I genomsnitt förlikns två tredjedelar av målen i allmän domstol.

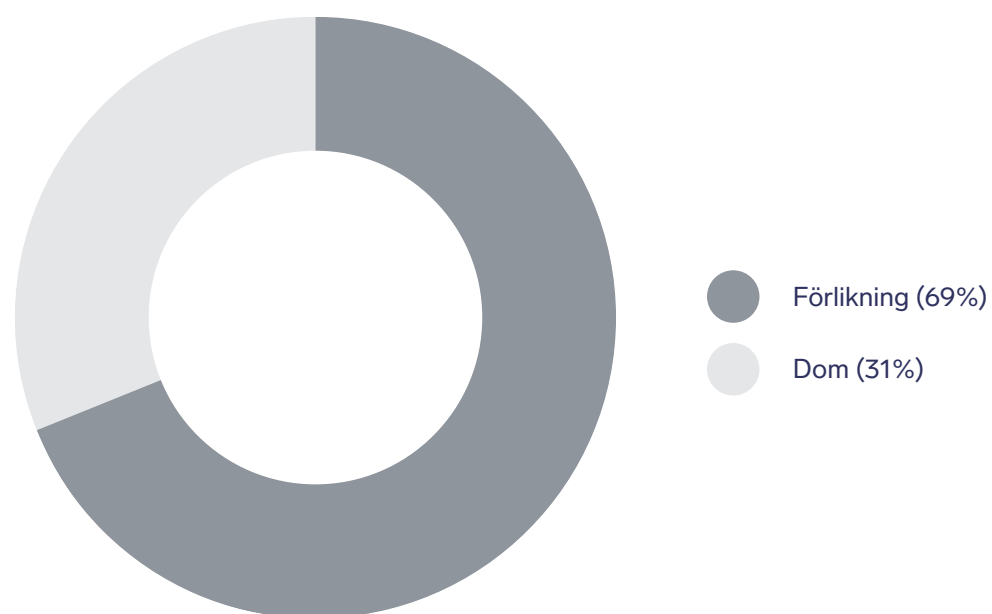
Det tar ca fyra månader längre tid i genomsnitt att processa i allmän domstol om parterna inte förlikns, utan låter domstolen avgöra målet. Här ska observeras att mål som avskrivs till följd av förlikning tar nästan lika lång tid som målen som avgörs genom dom. Det är när domstolen stadfäster en förlikning som målet avslutas inom en kortare tid. Avskrivna mål till följd av förlikning tar i genomsnitt 22,6 månader, och stadfästelser av förlikningar 13,3 månader. Detta ger ett genomsnitt om ca 19 månader för samtliga förlikningar.

Det är vanligt att mål i allmän domstol förlikns och majoriteten av dem, 59 %, skrivs av. Parterna får alltså inte en verkställbar dom. En förlikning som domstolen stadfäster i en dom blir verkställbar.

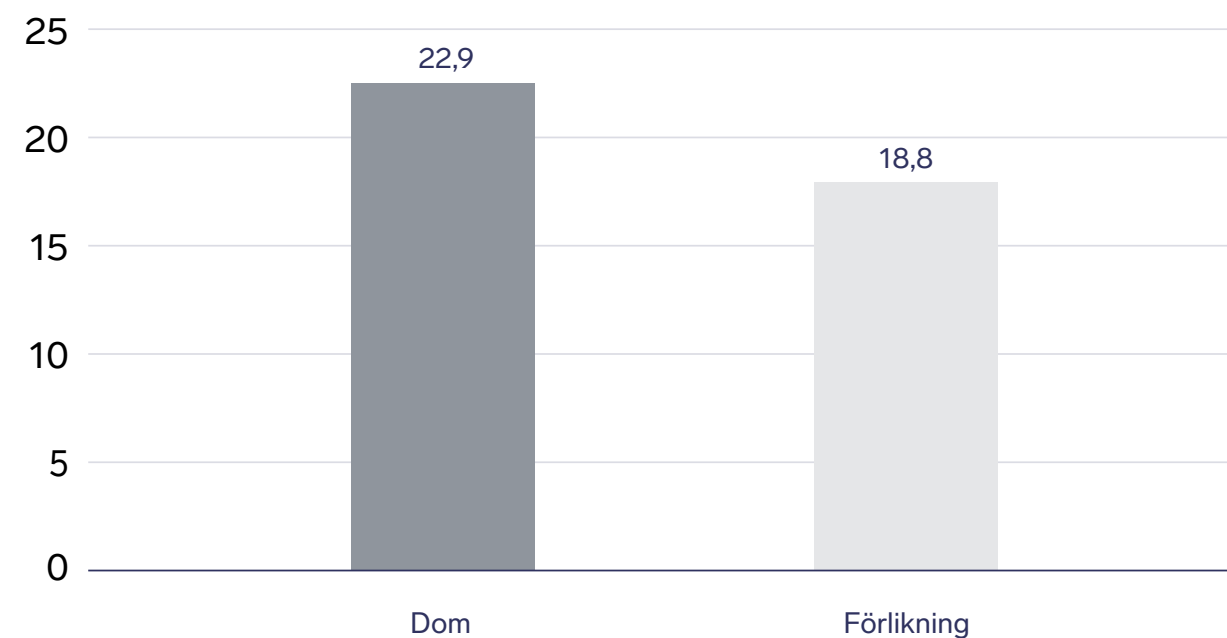
Vad gäller fördelning utifrån sektorer kan vi konstatera att en majoritet av förlikningarna i allmän domstol avser upphandlade kontrakt i transportsektorn. Det kan vara relaterat till att transportsektorn är den vanligaste sektorn bland målen från allmän domstol som inkluderats i rapporten.

I figur 15 visas hur förlikningarna i allmän domstol är fördelade per sektor.

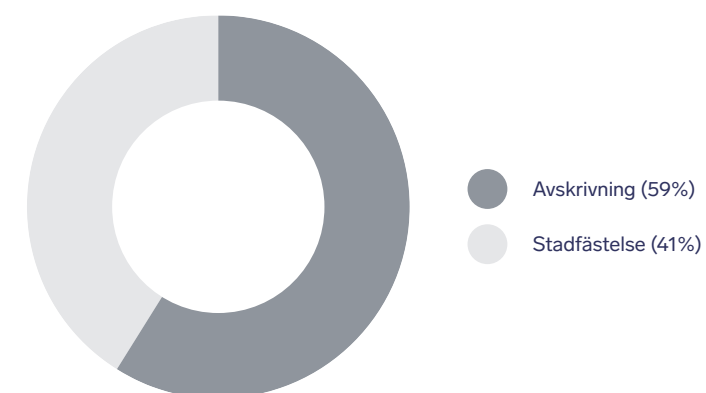
Figur 12: Fördelning av mål, allmän domstol

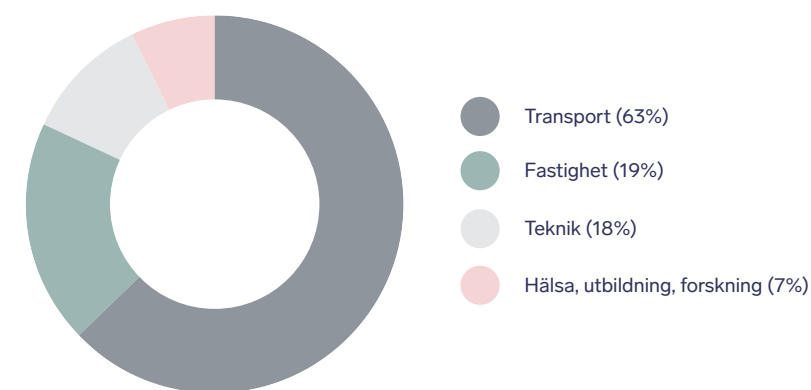
Figur 13: Antal månader till avgörande, allmän domstol

Figur 14: Fördelning avskrivning respektive stadfästelse, allmän domstol

Figur 15: Fördelning per sektor, allmän domstol

Introduktion

Nedan följer en närmare analys och jämförelse av målen avseende upphandlade kontrakt hos SCC och i allmän domstol. Vi har valt att titta närmare på vissa särskilt intressanta resultat, främst omfattningen av förlikningar och hur entreprenadmål hanteras i allmän domstol jämfört med hos SCC. I samband med redogörelsen presenteras olika alternativa sätt att lösa tvister hos SCC för att uppnå tids- och kostnadseffektivisering.

Tid

Jämförelse

Av vår data har vi kunnat dra en rad slutsatser gällande tidsåtgången för processerna i allmän domstol och hos SCC. Målen hos SCC går snabbare, oavsett regelverk, och oavsett om jämförelsen görs med genomsnittet eller medianen.

Vi kan konstatera att den genomsnittliga tidsåtgången för samtliga mål hos SCC är drygt 16 månader. I detta genomsnitt ingår samtliga mål, oavsett hur de avslutats, oavsett vilket regelverk som använts och oavsett vilken typ av avtal tvisten rör, eller vilken avtalstyp målet gäller, hos SCC är drygt 16 månader, och knappt ett år sett till medianen.

Inräknat klanderprocess tar målen hos SCC genomsnittligt 17,6 månader, och 11,4 månader sett till medianen. Det ska uppmärksammas att klanderprocessen inte är detsamma som överklagande. Skiljedomen vinner laga kraft när den meddelas till skillnad från ett avgörande från allmän domstol.⁴⁶

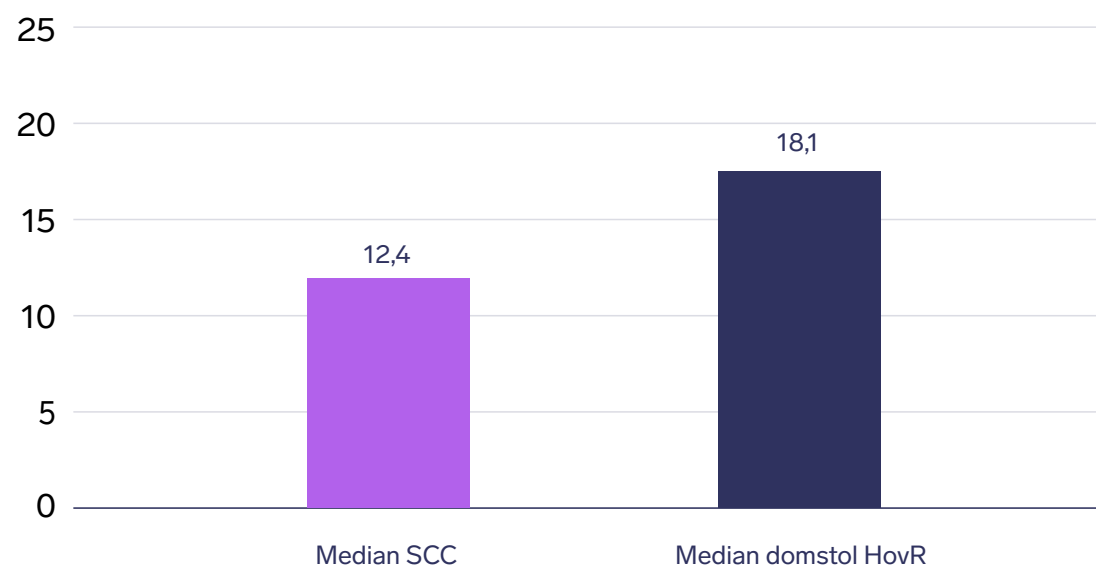
Detta kan jämföras med motsvarande dryga 20 månader i genomsnitt i allmän domstol inklusive process i överrätt.

I mål där slutlig dom meddelas, vilket även är den vanligaste avslutstypen hos SCC, går det omkring ett halvår snabbare att lösa tvist hos SCC än i allmän domstol. Sett till medianen tar processen ca ett år hos SCC medan det tar omkring ett och ett halvt år i allmän domstol.⁴⁷ Denna data inkluderar både mål i allmän domstol som överklagats, samt mål hos SCC som klandrats i hovrätt. Sett till medelvärdet tar processen nästan två år i allmän domstol och ungefär ett och ett halvt år hos SCC.⁴⁸

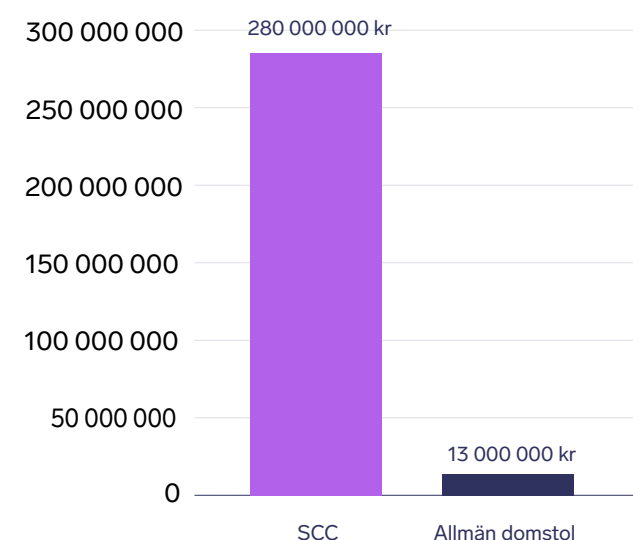
Det ska också framhållas att målen hos SCC (25 mål totalt) rör betydligt högre värden jämfört med målen i allmän domstol (39 mål totalt).⁴⁹ Ett högre omtvistat värde indikerar vanligtvis att målet är mer komplext och därmed ofta kräver mer tid för att avgöras.

Omständigheten att målen hos SCC rör betydligt högre värden samtidigt som handläggningen går snabbare än i allmän domstol visar på tydlig tidseffektivitet hos SCC. Det finns också möjlighet att välja specifika tvistlösningsmetoder hos SCC för att garantera ännu snabbare handläggning. Nedan följer en närmare beskrivning av hur SCC Regler för förenklat skiljeförfarande och SCC Express kan användas beroende på tvistens och parternas behov för göra processen än mer tidseffektiv.

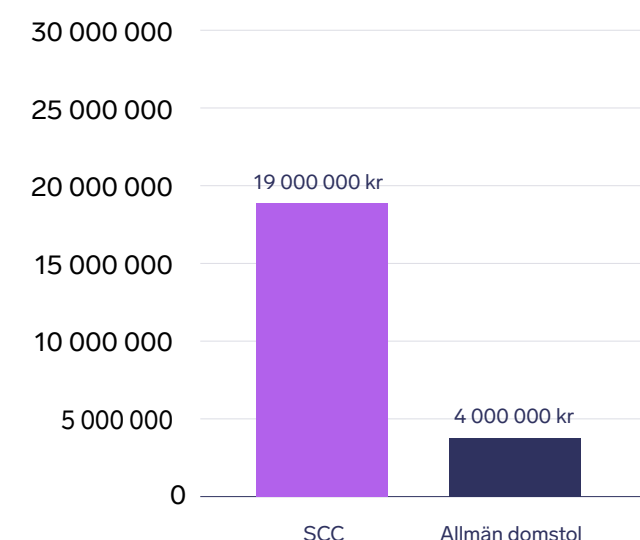
Figur 16: Antal månader till avgörande, skiljedom respektive dom

Figur 17: Genomsnittligt omtvistat värde samtliga mål

Figur 18: Median omtvistat värde samtliga mål

Förenklade regler

I vår analys har vi konstaterat att det finns goda möjligheter för offentliga aktörer att använda sig av SCC Regler för förenklat skiljeförfarande. I genomsnitt tar dessa processer omkring sex månader och regelverket passar mål som är mindre komplexa och som rör mindre värden. Under 2023 slutfördes samtliga förenklade skiljeförfaranden hos SCC inom sex månader.

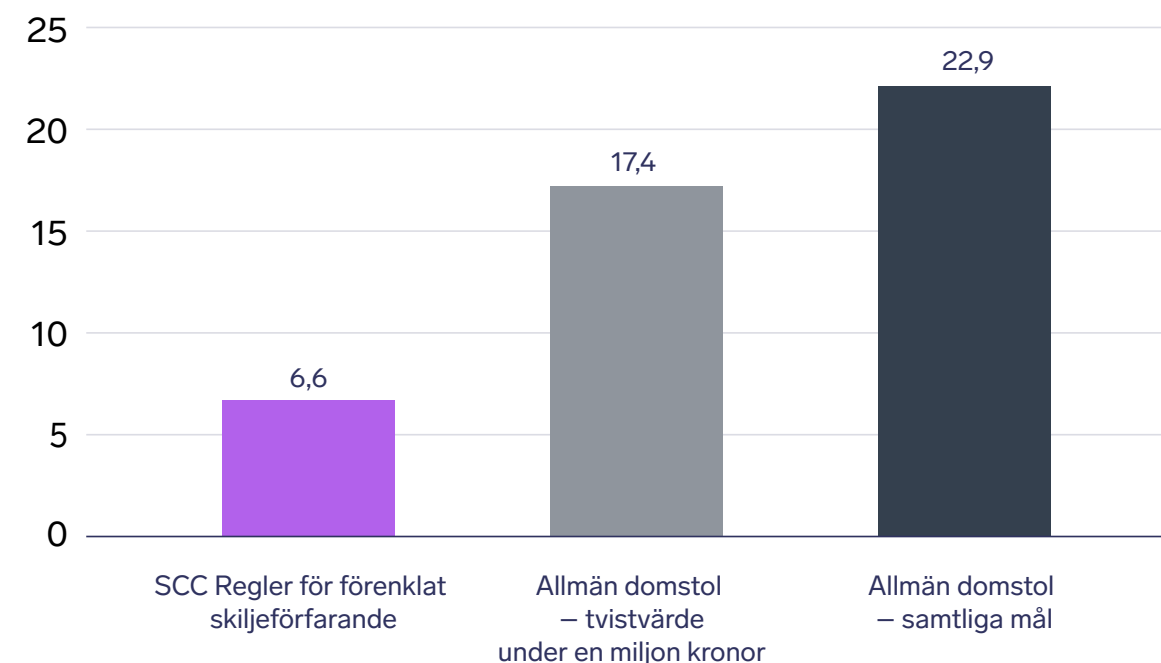
Avseende det omtvistade värdet i målen är det genomsnittligt mycket högre hos SCC än i allmän domstol, därför ser vi stor potential i användningen av de förenklade reglerna i upphandlade kontrakt. Av de mål i allmän domstol som undersökts är det närmare 30 % som har ett omtvistat värde om en miljon kronor eller mindre, där SCC Regler för förenklat skiljeförfarande i stället hade kunnat användas som alternativ tvistlösningsmetod.⁵⁰ Tröskelvärdet om en miljon kronor är hämtat ur en av SCC:s kombinationsklausuler, vilka kan användas för att öka parternas flexibilitet gällande vilket regelverk som ska tillämpas vid tvist. Kombinationsklausuler möjliggör avtal om tillämpning av ett visst regelverk i första hand, och i andra hand ett annat regelverk beroende på vissa faktorer såsom omtvistat värde och tvistens komplexitet.⁵¹ Här ska uppmärksammas att målen hos SCC som handlagts enligt SCC Regler för förenklat skiljeförfarande har haft ett högre omtvistat värde än tröskelvärdet i kombinationsklausulen. Genomsnittligt omtvistat värde i dessa mål är ca nio miljoner kronor.⁵² Vi bedömer därför att ännu fler tvister gällande upphandlade kontrakt, det vill säga med ett högre omtvistat värde än en miljon kronor, kan handläggas enligt SCC Regler för förenklat skiljeförfarande. Detta hade genomsnittligt kunnat förkorta processerna med ca ett år vid en jämförelse med allmän domstol.

I diagrammet 19 jämförs data avseende genomsnittlig process om 22,9 månader i allmän domstol för samtliga mål som slutat med dom, inräknat process i överrätt, med SCC Regler för förenklat skiljeförfarande om 6,6 månader med SCC som enda instans utan efterföljande klanderprocess. Detta ger en differens om 16,3 månader. Vi jämför med ett värde högre än tröskelvärdet i vår kombinationsklausul, eftersom tillämpningen av SCC Regler för förenklat skiljeförfarande även kan användas vid högre värden. I diagrammet inkluderas även data avseende genomsnittlig tid om 17,4 månader i allmän domstol i mål med ett omtvistat värde om en miljon kronor eller mindre. Just dessa mål i allmän domstol har inte överklagats till överrätt. Detta ger en differens om 10,8 månader jämfört med målen enligt SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

SCC Express

I de fall där parterna har en pågående god affärsrelation och värdesätter tids- och kostnadseffektiv tvistlösning, finns möjlighet att lösa tvisten genom SCC Express, vilket tidigare har använts i mål avseende upphandlade kontrakt hos SCC. Vi uppskattar att ett flertal av de mål som analyserats från allmän domstol framgångsrikt hade kunnat lösas genom SCC Express. Mot bakgrund av att offentliga upphandlingar ofta kan leda till ramavtal som löper över lång tid antar vi att parter värdesätter möjligheten att kunna förutse kostnad och minimera tidsåtgång för att lösa en tvist. Avtalsparter som bortsett från tvisten i övrigt har en god affärsrelation, och vill undvika avbrott i gemensamma projekt utan onödig tidsutdräkt, skulle därför uppskatta SCC Express.

Figur 19: Antal månader till avgörande, vid skiljedom respektive dom

Entreprenadavtal

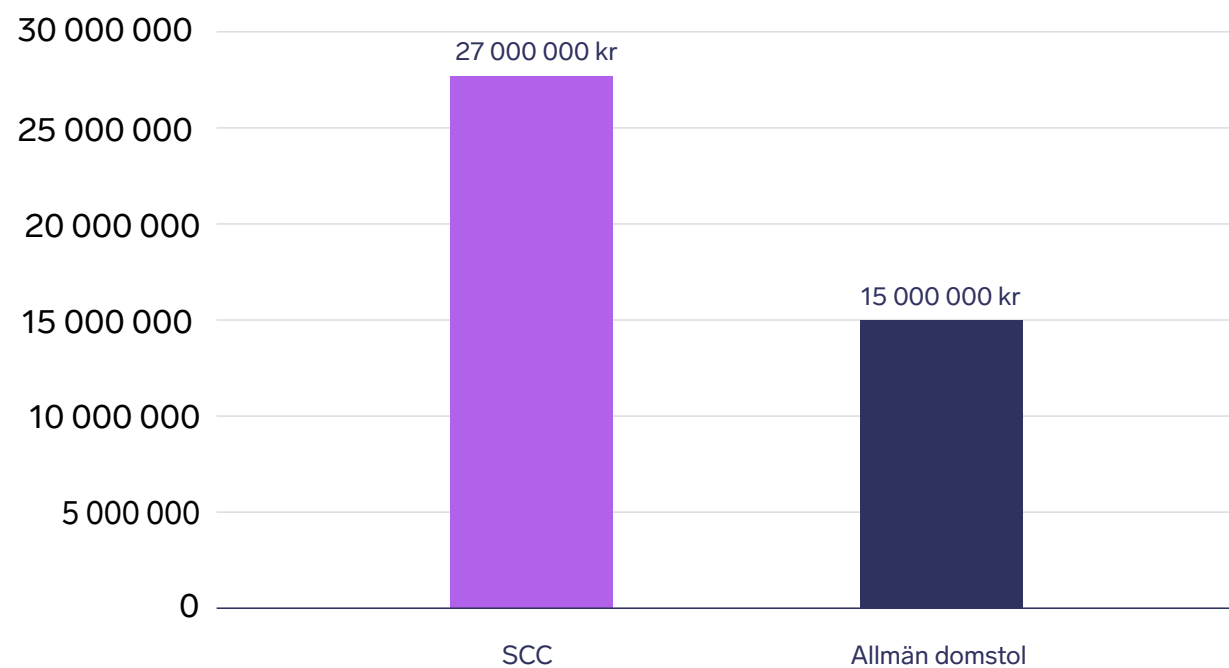
Mot bakgrund av att entreprenadavtal är särskilt betydelsefulla vad gäller det totala värdet av offentliga upphandlingar inom EU, men även sett till samhällsnyttan, har vi valt att fokusera på den avtalstypen i denna jämförelse. Vi har därför valt att analysera datan från dessa mål hos SCC och i allmän domstol närmare.

SCC har i en tidigare rapport analyserat entreprenadtvister som hanteras hos SCC och i ad hoc skiljeförfaranden. Av den framgår bland annat att tvistevärdet var betydligt högre i SCC-målen, och trots det var kostnaderna 40 % lägre och tvisterna avgjordes 2,3 månader snabbare.⁵³ Föreliggande rapport kompletterar den tidigare rapporten på så sätt att den fokuserar på entreprenadmål hos SCC endast avseende upphandlade kontrakt.

Omtvistat värde

Det är stora skillnader i omtvistat värde mellan entreprenadmål hos SCC och i allmän domstol.⁵⁴ Skillnaderna kan till viss del förklaras av utformningen av tvistlösningsklausulerna i AB04 och ABT06, eftersom entreprenadarbeten vanligen regleras genom dessa standardavtal. I såväl AB04 som ABT06 finns ett tröskelvärde för tvistlösning i allmän domstol.⁵⁵ Entreprenadmål som regleras av AB04 och ABT06 hanteras i allmän domstol när det omtvistade värdet inte uppenbart överstiger 150 prisbasbelopp.

Figur 20: Genomsnittligt omtvistat värde i entreprenadmål

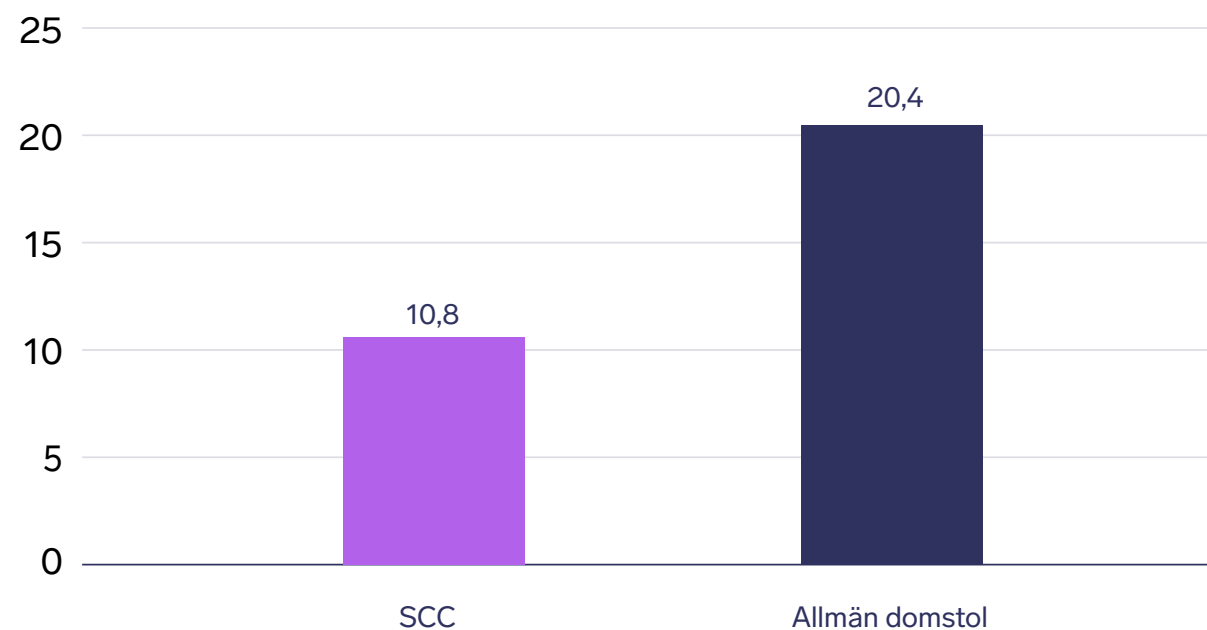

Tid

Det tar genomsnittligt ungefär hälften så lång tid att lösa entreprenadtvister hos SCC som i allmän domstol. Vi kan konstatera att den genomsnittliga processen tar knappt 11 månader hos SCC, medan den tar över 20 månader i allmän domstol. Sett till medianen tar processen endast 7 månader hos SCC medan medianen i allmän domstol är 16,7 månader. Utöver att tiden påverkar direkta kostnader som parterna erlägger till bland annat ombud, kan en kortare process även motverka att parterna drabbas av olika indirekta kostnader till följd av att andra projekt eller andra delar av entreprenaden blir försenade med anledning av en tvist.

Det finns ytterligare faktorer som kan påverka valet av tvistlösningsmetod i entreprenadavtal. Partsautonomi är en mycket viktig fördel vid skiljeförfaranden. Det innebär att parterna har betydande möjligheter att påverka processen. Parterna kan exempelvis bestämma vem som ska avgöra tvisten, vilket inte är möjligt i allmän domstol. I just entreprenadmål kan det vara särskilt viktigt att den som dömer i tvisten har erfarenhet och kunskap inom entreprenadrätt. Detsamma gäller avseende medling om parterna har en pågående god relation och är öppna för en förlikning. Även i dessa fall kan parterna själva, eller med hjälp av SCC, utse en medlare med särskild kunskap för att enklare nå en förlikning.

Figur 21: Antal månader till avgörande i entreprenadmål

”

Tidsfaktorn är av stor betydelse när det gäller tvistlösning och särskilt i entreprenadmål. När det gäller arbeten på kritiska linjen i stora entreprenader, där förseningar riskerar att påverka projektets slutdatum, är förseningen inte bara av betydelse för den aktuella entreprenaden, utan riskerar också att få stora samhällsekonomiska konsekvenser. Följdeflekterna av förseningen kan exempelvis inkludera påverkan på sidoentreprenörer och efterföljande entreprenader som inte kan komma igång i tid. Det är därför i hög utsträckning en kostnadsfråga att oenigheter och tvister i pågående projekt kan lösas tidseffektivt.

Julia Tavaststjerna, chefsjurist för Nya tunnelbanan på Region Stockholm.

Sektorer

I SCC:s mål verkar de offentliga aktörerna till största del inom sektorerna transport och energi, och det förekommer även en del mål inom fastighet och teknik. Av de mål som inhämtats från allmän domstol kan vi utläsa att transport är den sektor som är vanligast. De sektorer som syns i vår data återspeglar de områden där offentlig sektor upphandlar mest. De främsta skillnaderna mellan målen hos SCC och allmän domstol fördelningsmässigt är i) att energisektorn utgör en väldigt liten del av målen i allmän domstol, och ii) det förekommer ytterligare en kategori av mål i allmän domstol som vi inte hanterat hos SCC. Dessa rör hälsa, utbildning och forskning. Även transportsektorn är en sektor som kan dra stor nytta av SCC:s breda utbud av tvistlösningsmetoder samt av möjligheten att avsluta en tvist inom kortare tid.

Förlikning

Introduktion

I allmän domstol ska domstolen verka för att parterna förlikas, eller på annat sätt träffar en samförståndslösning. Som framgått ovan är förlikning i allmän domstol vanligare än att målet avslutas genom dom. I SCC-målen rör det sig om ca en tredjedel, och i allmän domstol mer än två tredjedelar. Förlikningsmålen omfattar både stadfästelser av förlikning samt avskrivna mål. Det kan noteras att avskrivna mål i regel tar avsevärt längre tid än stadfästelser.

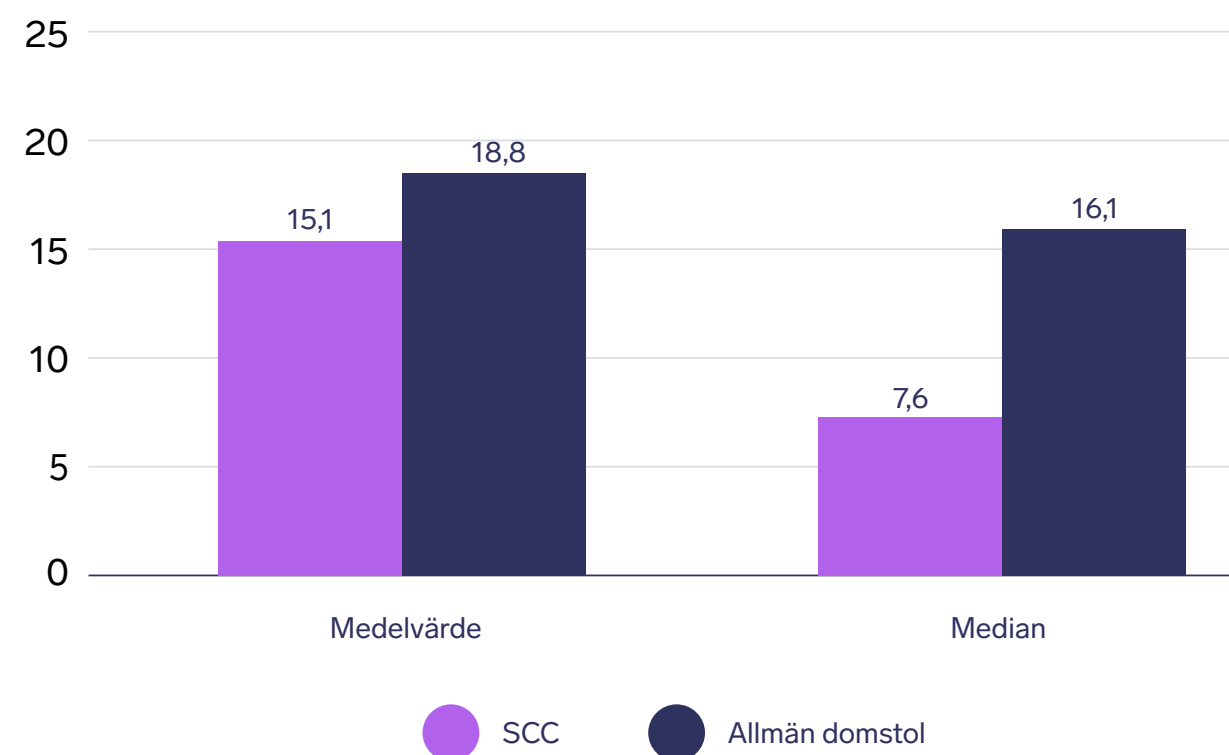
I många fall kan stöd från en tredje part behövas för att nå en förlikning, och sådan hjälp kan en medlare enligt SCC Medlingsregler tillhandahålla. Detta gäller oavsett om tvisten kräver viss expertkunskap eller inte, vilket parterna kan komma överens om. Det går vidare att ha fler än en medlare i processen. Exakt hur en förlikningsprocess ser ut kan därför variera betydligt. Det finns goda möjligheter att kunna skraddarsy den enskilda processen utifrån parternas och tvistens behov.

Tid

Förlikningsmålen hos SCC har en genomsnittlig tidsåtgång på 15 månader, och i allmän domstol ca 19 månader. Sett till medianen är tidsåtgången knappt 8 månader hos SCC, vilket är nästan 9 månader snabbare än i allmän domstol.⁵⁶ Vad som av denna data blir tydligt är angelägenheten att nå en samförståndslösning i ett tidigt skede. I de tvister där parterna från början är öppna för en överenskommelse är medlingsmöjligheterna på SCC ett mycket effektivt alternativ avseende både tid och kostnad. Genom en medling kan tvisten lösas både tids- och kostnadseffektivt, inom några veckor.

I allmän domstol tog t.ex. 74 % av målen som förliktes mer än ett år. Motsvarande siffra för målen hos SCC var 29 %. Det borde därför finnas ett betydande intresse hos tvistande parter att ha tillgång till olika, mer tidseffektiva tvistlösningsmetoder.

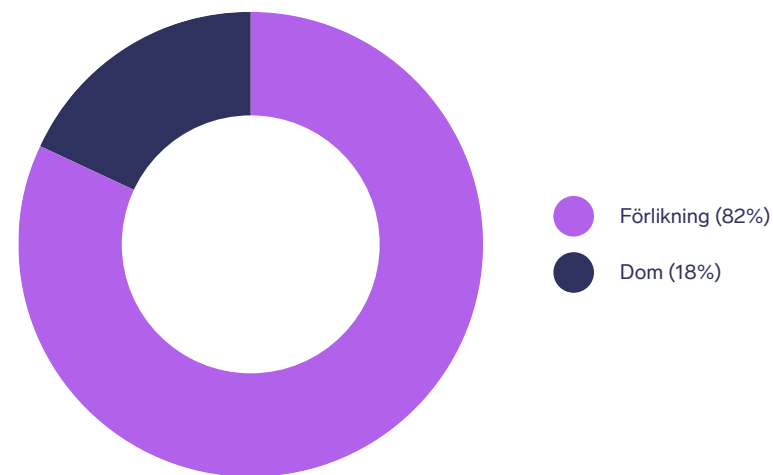
Figur 22: Antal månader till avgörande vid förlikning hos SCC respektive allmän domstol

Omtvistat värde

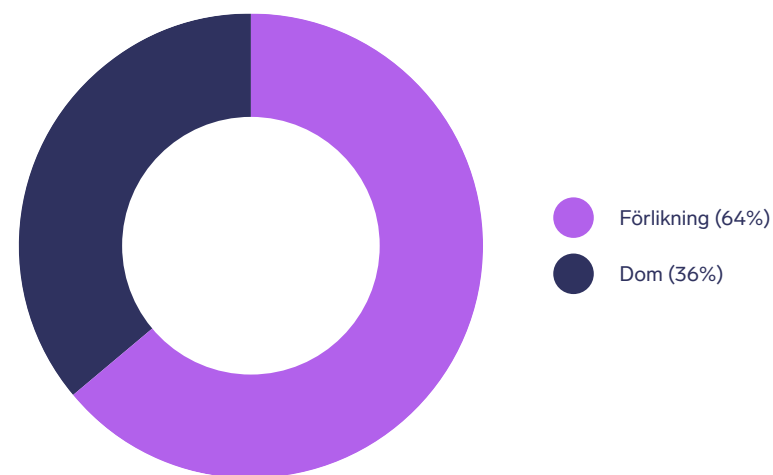
Vad gäller omtvistat värde visar vår sammanställning följande.

Figur 23: Mål i allmän domstol med ett omtvistat värde < 1 miljon kr

Förlikningar förekommer enligt vår data ofta i både mindre och större tvister. I mål där det omtvistade värdet är en miljon kronor eller mindre, vilket utgör 30 % av målen i allmän domstol, har 82 % av målen avslutats med förlikning. Hos SCC har samtliga mål med ett omtvistat värde under en miljon kronor avslutats med förlikning.

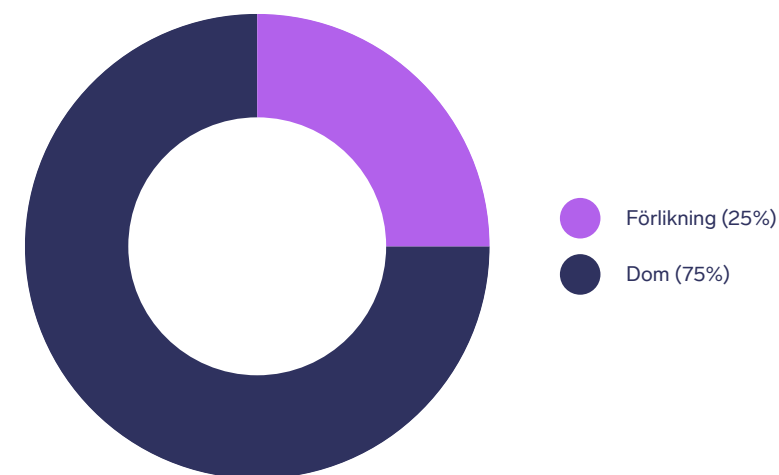
Figur 24: Mål i allmän domstol med ett omtvistat värde > 1 miljon kr

I mål där det omtvistade värdet var högre än en miljon kronor var ett avslut genom en förlikning något mindre vanligt, men utgör fortfarande 64 % av målen i allmän domstol. Denna data indikerar att tvistevärdet kan ha betydelse för hur angelägna parterna är att träffa en förlikning.

För de mål som handlagts hos SCC vars tvistevärde överstiger en miljon kronor har tre fjärdedelar avgjorts i sak och en fjärdedel avslutats med förlikning.

Figur 25: Mål hos SCC med ett omtvistat värde > 1 miljon kr

”

”Denna data indikerar att tvistevärdet kan ha betydelse för hur angelägna parterna är att träffa en förlikning.”

Sammanfattande slutsatser

Sammanfattningsvis kan konstateras att:

- Offentliga aktörer har valt att använda sig av samtliga tvistlösningsmetoder som SCC erbjuder.
- SCC har handlagt tvister av betydligt högre värden jämfört med allmän domstol, och på kortare tid.
- Det finns ett stort intresse för aktörerna i upphandlade kontrakt att nå samförståndslösningar.

Rapporten visar att offentliga aktörer har valt att använda sig av samtliga tvistlösningsmetoder som SCC erbjuder. De förekommer som parter i alla typer av SCC mål rörande offentligt upphandlade avtal, skiljeförfarande, förenklat skiljeförfarande, interimistisk skiljedomare, SCC Express och medling.

Jämförelsen med målen i allmän domstol visar att SCC har handlagt tvister som avser betydligt högre värden jämfört med allmän domstol, och detta på kortare tid. Sett till målen som handläggs enligt SCC Regler för förenklat skiljeförfarande tar processerna endast omkring sex månader. Jämfört med mål avseende motsvarande omtvistade värden i allmän domstol kan tiden förkortas med omkring ett år. Generellt gäller att en kortare process leder till en lägre kostnad för processen, särskilt i förhållande till parternas ombudskostnader.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och för att säkerställa att samhällsfunktionerna som dessa tvister avser kan fortgå, finns det all anledning av att överväga den mest lämpliga tvistlösningsmetoden för det enskilda upphandlade kontraktet.

Vi har noterat att entreprenadmålen tar betydligt längre tid i allmän domstol jämfört med hos SCC. Tidsåtgången kan få allvarliga konsekvenser för såväl parterna som samhället i stort, beroende på det enskilda projektet. Vid en jämförelse mellan entreprenadmålen hos SCC och i allmän domstol handläggs dessa dubbelt så snabbt hos SCC, sett till genomsnittet. Vi ser därför att tvistlösning i entreprenadmål hos just SCC kan ha en positiv påverkan på samhällsekonomin, på så sätt att följdskostnader och förseningar som kan uppstå till följd av avbrott i projekt på grund av utdragna processer kan undvikas.

Vidare har vi observerat att förlikningar förekommer i stor utsträckning både hos SCC och i allmän domstol, och att det därför finns ett stort intresse för aktörerna i upphandlade kontrakt att nå samförståndslösningar. Här ser vi stor potential för parter att använda SCC:s olika verktyg för att underlätta att förlikningar kan träffas på ett tidigare stadium. Exempelvis har medling enligt SCC:s medlingsregler och SCC Express framgångsrikt använts för upphandlade kontrakt. SCC Express kan användas för att få en snabb bedömning av en viss rättsfråga vilket i sin tur kan underlätta efterföljande förlikningsdiskussioner. Båda metoderna genomförs tidseffektivt och såväl medling som SCC Express medför förutsebara kostnader.

Framåtblick tvistlösning rörande offentligt upphandlade avtal

Det är alltid av stor betydelse att överväga lämplig tvistlösningsmetod redan i avtalsförhandlingen. Vad gäller offentligt upphandlade kontrakt är det särskilt betydelsefullt att inkludera en passande tvistlösningsklausul, eller olika möjliga tvistlösningsmetoder, redan i upphandlingskedet. Detta mot bakgrund av att upphandlingslagarna⁵⁷ medför vissa begränsningar i möjligheterna att göra efterföljande ändringar i kontraktet.⁵⁸

Som framgått av rapporten har offentliga aktörer valt att använda alla olika tvistlösningsmetoder som SCC erbjuder. SCC har tillhandahållit tvistlösningsmetoder som passar olika situationer, avtal och behov som parterna kan ha i det enskilda fallet. Rekommendationen är därför att noga överväga vilken tvistlösningsmetod som passar bäst för kontraktet som ska upphandlas och inkludera en relevant tvistlösningsklausul i upphandlingsunderlaget.

Som Europaparlamentet har konstaterat utgör offentlig upphandling en viktig drivkraft för ekonomisk tillväxt, sysselsättning och innovation. Genom tids- och kostnadseffektiv tvistlösning bidrar SCC Skiljedomsinstitut till dessa mål.

Metod

Denna rapport jämför och analyserar tvister avseende upphandlade kontrakt hos SCC och i allmän domstol och som avslutats mellan 2013 och 2023.

Den data vi presenterar i rapporten avseende mål från allmän domstol har sammanställts utifrån det underlag domstolarna gett oss utifrån vår begäran. I valet av vilka domstolar vi kontaktat har följande faktorer legat till grund för besluten. Vi har avgränsat oss till domstolar i stora städer, i syfte att täcka in eventuell inblandning i tvist i de största kommunerna och regionerna. Vi har således begärt in underlag från tingsrätterna i och hovrätterna för Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala. Vi har även begärt in underlag från vissa andra domstolar, då stora offentliga aktörer svarar i denna domstol. Detta gäller t.ex. för Trafikverket som svarar i Falu tingsrätt. Andra domstolar som kontaktades av denna anledning var Attunda tingsrätt, Gotlands tingsrätt, Kristianstad tingsrätt, Linköpings tingsrätt, Luleå tingsrätt, Solna tingsrätt, Södertälje tingsrätt, Vänersborgs tingsrätt, och Örebro tingsrätt. Vi har även utgått från Upphandlingsmyndighetens statistikdatabas över de offentliga aktörer som hade flest kontrakterade anbud under år 2022.

I kontakten med domstolarna har vi hos tingsrätterna först efterfrågat målförteckning över viss aktörs eventuella inblandning i tvist i mål som avslutats mellan åren 2013 och 2023. Efter genomgång av målförteckningen har vi begärt ut dom och dagboksblad för de mål där vi, baserat på saken i målet och partsnamn, anat tvist om upphandlat kontrakt. Därefter har vi gått igenom domen för att säkerställa att tvisten rör ett upphandlat kontrakt. Om det inte har framgått av domskälen huruvida tvisten avser ett offentligt upphandlat kontrakt har vi begärt ut stämningsansökan för närmare analys. Vi har endast inkluderat mål i rapporten där vi har kunnat säkerställa att tvisten rör ett offentligt upphandlat kontrakt. Vi har funnit ett fåtal mål där tvisten visserligen avsett ett upphandlat kontrakt, men där kärande varit privatperson (enskild firma). Dessa mål har inte inkluderats i rapporten. Efter genomgång av de mål i allmän domstol som begärts in fann vi 39 mål av intresse för vår jämförelse med de 25 målen hos SCC.

För fullständig transparens ska noteras att vi inte har begärt ut allt potentiellt underlag som hade kunnat ligga till grund för jämförelsen i rapporten. Det har inte varit praktiskt möjligt att begära in underlag avseende samtliga mål i allmän domstol avseende offentligt upphandlat kontrakt. Vi har genomfört en omfattande utredning av mål i allmän domstol, trots det bör det alltså observeras att det är ofrånkomligt att vissa data som presenterats ovan möjligen avviker från vad ett underlag från samtliga domstolar i Sverige hade kunnat visa. Vi anser att insamlandet av underlaget genom ovan använd urvalsmetod har gett en rättvis jämförelse mellan målen i allmän domstol och hos SCC.

Insamlandet av underlaget till rapporten har innefattat betydande kontakt med registratorer och annan administrativ domstolspersonal. Vi vill därför rikta ett stort tack till aktuella domstolar för deras stöd i att hjälpa oss att ta del av de handlingar vi har efterfrågat.

Referenser

¹ Madeleine Thörn är biträdande generalsekreterare och operativ chef på SCC Skiljedomsinstitut. Hon har en bakgrund inom allmän domstol och advokatbyrå med särskild inriktning på kommersiella tvister. Sofia Tendorf är juriststudent vid Uppsala universitet och uppsatspraktikant hos SCC Skiljedomsinstitut hösten 2024. Johanna Nisell och Samuel Hörberg Delac har båda tidigare varit studentmedarbetare hos SCC Skiljedomsinstitut och de har varit behjälpliga med framtagande av data till rapporten.

² Swedish Competition Authority, 'About public procurement'. More information is available on the website. [<https://www.konkurrensverket.se/upphandling/>]. Retrieved 28 August 2024.

³ Swedish Public Procurement Agency, 'The value of public procurement is on the rise again' and European Parliament, 'Public procurement agreements'. More information can be found on the respective websites. [<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2023/vardet-av-den-offentliga-upphandlingen-okar-igen/> and <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/34/avtal-om-offentlig-upphandling>]. Retrieved 28 August 2024.

⁴ European Parliament, 'Public procurement contracts'. More information is available on the following website <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/34/avtal-om-offentlig-upphandling>]. Retrieved 28 August 2024.

⁵ Swedish Public Procurement Agency, 'The value of public procurement increases again'. More information is available on the website. [<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2023/vardet-av-den-offentliga-upphandlingen-okar-igen/>]. Retrieved 28 August 2024.

⁶ Swedish Competition Authority, 'About public procurement'. More information is available on the website. [<https://www.konkurrensverket.se/upphandling/>]. Retrieved 28 August 2024.

⁷ Konkurrensverket, "Om offentlig upphandling". Mer information finns på hemsidan. [<https://www.konkurrensverket.se/upphandling/>]. Hämtat 28 augusti 2024.

⁸ Upphandlingsmyndigheten, "Värdet av den offentliga upphandlingen ökar igen" och Europaparlamentet, "Avtal om offentlig upphandling". Mer information finns på respektive hemsida. [<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2023/vardet-av-den-offentliga-upphandlingen-okar-igen/> och <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/34/avtal-om-offentlig-upphandling>]. Hämtat 28 augusti 2024.

⁹ Europaparlamentet, "Avtal om offentlig upphandling". Mer information finns på följande hemsida <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/34/avtal-om-offentlig-upphandling>]. Hämtat 28 augusti 2024.

¹⁰ Upphandlingsmyndigheten, "Värdet av den offentliga upphandlingen ökar igen". Mer information finns på hemsidan. [<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/nyheter/2023/vardet-av-den-offentliga-upphandlingen-okar-igen/>]. Hämtat 28 augusti 2024.

¹¹ Konkurrensverket, "Om offentlig upphandling". Mer information finns på hemsidan. [<https://www.konkurrensverket.se/upphandling/>]. Hämtat 28 augusti 2024.

¹² Mer information om SCC:s tjänster finns på hemsidan. [Länk: <https://sccarbitrationinstitute.se/vara-tjanster>]

¹³ Mer info om utseende av värderingsperson hos SCC finns på hemsidan. [Länk: <https://sccarbitrationinstitute.se/utseende-av-varderingsperson>]

¹⁴ SCC Skiljedomsregler finns tillgängliga här: https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-12/1.-scc_skiljedomsregler_2023_se.pdf.

¹⁵ Genomsnittligt värde enligt SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande är 278 684 559 kr, och i allmän domstol 13 227 377 kr.

¹⁶ Utbildning för internationella skiljedomare <https://sccarbitrationinstitute.se/nyheter-och-event/event/diploma-course-international-arbitrators-1> och utbildning för nordiska skiljedomare <https://sccarbitrationinstitute.se/nyheter-och-event/event/arbitrator-training-programme>.

¹⁷ SCC:s styrelse, <https://sccarbitrationinstitute.se/om-scc/sccs-styrelse>, och SCC Arbitrators' Council, <https://sccarbitrationinstitute.se/om-scc/scc-arbitrators-council>, bidrar till SCC:s internationella nätverk.

¹⁸ § 3 SCC Skiljedomsregler.

¹⁹ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400).

²⁰ § 43 SCC Skiljedomsregler.

²¹ Genomsnittlig tidsåtgång är 14,2 månader från hänskjutande till dom för mål enligt SCC Skiljedomsregler.

²² Om svensk rätt är tillämplig på skiljeförfarandet regleras dessa och andra frågor av lag (1999:116) om skiljefarande. Klandergrunder framgår av § 34. En skiljedom kan även vara ogiltig, se grunderna för detta i § 33.

²³ För mer information och konventionen på flera språk: <https://www.newyorkconvention.org/text>.

²⁴ SCC Regler för förenklat skiljeförfarande finns tillgängliga här: https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-12/scc_expedited_arbitration_rules_2023_swedish.pdf.

²⁵ § 29 SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

²⁶ § 30 SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

²⁷ § 30 SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

²⁸ § 17 och § 43 SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

²⁹ Se Bilaga II – Interimistisk skiljedomare till SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande. Tillgänglig här: <https://sccarbitrationinstitute.se/resursbibliotek/sccs-regler>.

³⁰ § 37 SCC Skiljedomsregler respektive § 38 SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

³¹ § 4 Bilaga II – Interimistisk skiljedomare till SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

³² § 6 Bilaga II – Interimistisk skiljedomare till SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

³³ § 8 Bilaga II – Interimistisk skiljedomare till SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

³⁴ SCC Express Regler finns tillgängliga här: https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-11/2.-scc_express_2023_se.pdf.

³⁵ § 2 SCC Express Regler.

³⁶ För mer information om det första SCC Express-målet avseende ett offentligt upphandlat avtal, se här: <https://sccarbitrationinstitute.se/nyheter-och-event/news/scc-spot-light-talk-simon-arvmyren>.

³⁷ SCC Medlingsregler finns tillgängliga här: https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-04/1.-scc_medlingsregler_2023_se.pdf.

³⁸ Mer information om medling hos SCC finns här: <https://sccarbitrationinstitute.se/vara-tjanster/medling>.

³⁹ Mer information om medling i allmän domstol finns här: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/for-dig-som-aktor-i-domstol/for-dig-som-medlare/medlare-i-dispositiva-tvistemal---sarskild-medling/>

⁴⁰ Redovisade data avser antal månader hos SCC, inkluderat mål som administrerats genom både SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

⁴¹ Genomsnittligt värde hos SCC var 278 684 559 kr, och i allmän domstol 13 227 377 kr.

⁴² Redovisade data avser antal månader hos SCC, inkluderat mål som administrerats genom både SCC Skiljedomsregler och SCC Regler för förenklat skiljeförfarande.

⁴³ 28% avslutades genom förlikning och 72% genom skiljedom.

⁴⁴ För SCC Regler för förenklat skiljeförfarande är det genomsnittliga värdet 6,6 månader och medianen 6,3 månader.

⁴⁵ Redovisade data kan vara påverkat av urvalsmetoden för rapporten. Läs mer nedan om denna under avsnitt Metod.

⁴⁶ Det finns dock vissa möjligheter att begära inhibition av en meddelad skiljedom i samband med en klanderprocess.

⁴⁷ Medianen hos SCC är 12,4 månader och 18,1 månader i allmän domstol.

⁴⁸ Medelvärde hos SCC är 18,6 månader och 22,9 månader i allmän domstol. Denna data inkluderar både klandrade mål från SCC och mål som överklagats i allmän domstol.

⁴⁹ Genomsnittligt värde hos SCC är 278 684 559 kr och i allmän domstol 13 227 377 kr. Medianvärdet är 19 311 657 kr hos SCC och 3 848 718 kr i allmän domstol.

⁵⁰ Det är 28,2 % av målen i allmän domstol som har ett omtvistat värde om en miljon kronor eller mindre. Andra faktorer än omtvistat värde kan ligga till grund för tillämpningen av SCC Regler för förenklat skiljeförfarande

⁵¹ SCC:s tvistlösningsklausuler finns tillgängliga här: <https://sccarbitrationinstitute.se/tvistlosningsklausuler/tvistlosningsklausuler-svenska>

⁵² Genomsnittligt omtvistat värde i mål som handlagts i enlighet med SCC Regler för förenklat skiljeförfarande är 794 020 EUR.

⁵³ Rapporten finns på SCC Skiljedomsinstituts hemsida här: https://sccarbitrationinstitute.se/sites/default/files/2023-09/ad-hoc-vs.-institutional-arbitration_0.pdf

⁵⁴ Genomsnittligt värde hos SCC för entreprenadmål är 26 830 215 kr, och i allmän domstol 14 870 862 kr.

⁵⁵ Tvister under tröskelvärdet om 150 prisbasbelopp ska avgöras i allmän domstol. År 2024 är prisbasbeloppet 57 300 kr. Tröskelvärdet motsvarar därmed år 2024 ett belopp om 8 595 000 kr.

⁵⁶ Medianen hos SCC är 7,6 månader och 16,1 månader i allmän domstol.

⁵⁷ Lag (2016:1145) om offentlig upphandling, lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet och lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

⁵⁸ Se t.ex. 17 kap. lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

